

Mededelingenblad van de Stichting Heemkundige Kring
De Vyer Heertganghen te Goirle

Verschijnt 3x per jaar

Secretariaat/redactie:

Adres: Nieuwe Rielseweg 41-43, 5051 PD Goirle

Email: secretariaat@heemkundekring-goirle.nl

Telefoon: 013 5348972

= Lezingen en Excursies =

Bezoek Museum Zusters van Liefde van Onze Lieve Vrouw Moeder van Barmhar- tigheid aan de Oude Dijk in Tilburg.

Terugblik excursie op 23 april 2019

Het was een zeer boeiende en interessante bijeenkomst die werd bijgewoond door circa 22 heemleden. De rondleiding betrof zowel het Zustershuis aan de Kloosterstraat als het Museum van de zusters.

Zuster Toos Scholtes was onze gids. Zij schetste aan de hand van veel fotomateriaal, uitgestalde literatuur, gebruiksvoorwerpen en kledingstukken een duidelijk beeld van de geschiedenis van de congregatie in 1832 tot heden. De loop van de geschiedenis werd zichtbaar gemaakt langs een tijdbalk die ook de ontwikkelingen in maatschappij en kerk liet zien. Zuster Scholtes wist met haar inspirerende verhalen en uitgesproken gedachten de deelnemers een waardevolle inkijk te geven in de ontwikkelingen van circa twee eeuwen congregatiegeschiedenis, waarvoor zij aan het eind van de rondleiding met lovende woorden werd bedankt. Tot slot mochten de deelnemers de fraaie en grote kloostertuin bezichtigen.

Clemens Crombach

Excursie naar een Brabants Boerderijke in Vlijmen.

donderdag 23 mei 2019

Het museum is gevestigd aan de Nassaudwarsstraat 5, 5251 KJ Vlijmen. Onze gastvrouw is MARIE VAN DE MIDDELHAAI die in 't onvervalst Vlijmes dialect ons een rondleiding geeft. Daarna volgt 'n bakske thee of koffie meej wa lekkers dur bij. Vervolgens geeft ze een concert in den Herd van eigesgemaakte liekes over het aauwerwetse boerenleven van alledag.

Onze nieuwe medewerkster van de commissie "lezingen en excursies", Marian Heerkens, heeft met haar

initiatief voor een bezoek aan het "oudste boerderijke van Vlijmen" meteen vol in de roos geschoten. Een bijzondere ontmoeting met Marie van de Middelhaai, alias Marja Kivits, bewoonster van de oude boerderij was op alle fronten een groot succes. We werden alerhartelijkst ontvangen op het tuinpad van de moestuin door Marie in vol ornaat. Met een uitleg over de gewassen van vroeger, de bouwkundige aspecten van een "erremoeig onderkomen" en een lingerie show zette zij meteen de toon voor een onvergetelijke middag. De meeste deelnemers hadden nog nooit van dit boerderijke en Marie gehoord. Maar het blijkt dat ze toch genoegzaam bekend is bij de oude rotten van de Brabantse folklore. Beter dan het mooie artikel geschreven door Cor Swanenberg onder de titel "Marie van de Middelhaai" kan ik het niet verwoorden. Googlen dus! Het is de moeite waard.

Marie zelf is een hele bijzondere vrouw met veel kwaliteiten en een bewogen leven. Ze wist de deelnemers echt te boeien met haar uitleg, levensgeschiedenis, zang, muziek en veel humor. Niets was haar teveel. We werden zelfs verrast op initiatief van Marie zelf met een demonstratie van het bakken van een "arretjes cake". Haar keuze was gevallen op een deelneemster uit ons gezelschap; Dian Damen, die haar rol met zo veel overgave vervulde, zowel qua mimiek als presentatie dat ze naadloos één geheel vormde met wat Marie ons wou bieden, een geweldige middag!

René Zebregs

= Heemreis naar Haarlem =

Op zaterdag 29 juni 2019 zijn we - tijdens onze jaarlijkse grote heemreis - met een wat kleinere bus van de Arend naar Haarlem getogen. We konden met een kleinere bus volstaan, omdat er aanzienlijk minder inschrijvingen waren dan de andere voorgaande jaren. We hebben er geen verklaring voor en het reisdoel was nochtans de moeite waard.

Haarlem is de hoofdstad van de provincie Noord-Holland en ligt aan de rivier het Spaarne en behoort tot de middelgrote steden in de randstad.

Haarlem is ergens halverwege de middeleeuwen ontstaan en kreeg in 1245 stadsrechten. Hierna volgde de grote bloeiperiode waarbij de economie vooral draaide op het bouwen

van schepen, het brouwen van bier en het produceren van laken. De stad kent een roerige geschiedenis met onder andere de belegering door de Spanjaarden in 1573 en de bloedige opstand van de protestanten tegen de katholieken. De stad was in zijn ontwikkeling succesvol en wist zich vanaf de 16e eeuw in razend tempo verder te ontwikkelen. Later kwam er de eerste spoorlijn van Nederland, die Haarlem weer verbond met Amsterdam. De stad ontwikkelde zich in de geschiedenis op industrieel gebied als textielstad, stond in de

vroegmoderne tijd bekend als schilders stad en heeft vandaag de dag - dankzij de ligging in het noorden van de bollenstreek - ook de reputatie van bloemenstad. Haarlem is de tweede wereldoorlog goed doorgekomen, waardoor veel historische panden in de oorlog gespaard zijn gebleven.

Haarlem heeft derhalve enorm veel te bieden qua bezienswaardigheden, interessante straatjes en mooie plekjes. Er zijn nog meer dan twintig hofjes intact en wat te zeggen van het oudste museum van Nederland : het Tylers Museum(sinds 1784). We waren rond de koffietijd in Haarlem en namen plaats op het terras van café Ome Pietje aan het water. Na

het nuttigen van de koffie met iets lekkers erbij, stonden enkele gidsen klaar en in twee groepen hebben we een uiterst boeiende stadsrondwandeling gedaan van een zeer royale 2 tot 2 ½ uur. Helaas.... en uiteraard tot verdriet van velen bleek de oude Sint Bavo niet open vanwege de zogenaamde korendagen!!?? (Tijdens onze bespreking en reservering van de gidsen voor 29 juni met het VVV werden wij niet op de hoogte gebracht van het feit dat de prachtige (koele) St.Bavo gesloten zou zijn voor publiek!)

Na de rondleiding zochten velen het terras op, want het was eigenlijk te warm om nog iets te gaan ondernemen. Rond 15.00 uur moesten we verzamelen en

volgde nog een pittige wandeling naar de bus - eigenlijk iets te ver - die ons naar een restaurant in Beverwijk bracht. Daar hebben we een goed diner geconsumeerd en we waren weer op een redelijk tijdstip in Goirle. Nog wel leuk om te vermelden is, dat de beide horeca-etablisementen, in Haarlem en Beverwijk, eigendom zijn van een zoon van Jan Pol. Jan is een oud-Goirlenaar die vroeger in de Fabrieksstraat woonde en nu alweer jaren in Berkel-Enschot. Ik heb overigens vernomen dat enige onvermoeibare enthousiastelingen nog naar de nieuwe

Sint Bavo zijn gewandeld. Ook deze kerk is de moeite van het bezichtigen meer dan waard. Het is een geweldig architectonisch bouwwerk met imposante torens.

Al met al.... een mooie, maar vermoeiende heem excursie, waarin weer vele fraaie indrukken zijn opgedaan.... om over na te praten en.... wellicht nog eens terug te gaan.

Tot volgend jaar maar weer.

Bernard Robben.

= Beeld D'n Ballefrutter onthuld =

Zondag 26 mei was het zover, de onthulling van het beeld van 'D'n Ballefrutter'. Vanaf 13.00 uur stroomde de Foyer van het van het Cultureel Centrum Jan van Besouw vol met belangstellenden die deze gebeurtenis graag wilden meemaken.

Burgemeester, Mark van Stappershoef, opende de bijeenkomst met de woorden: "Goirle, een dorp met ballen! Het dorp van 'D'n Ballefrutter', niet alleen tijdens Carnaval. D'n Ballefrutter is onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van ons dorp. Het staat symbool voor de ondernemers- en innovatiekracht van het Goirle van vandaag". Vervolgens werd er door Jan van Eijck van de heem-

kundige kring ingegaan op de geschiedenis van het maken/frutten van kaatsballen, een specifieke beroepsgroep die veel Goirlenaren van de 17e tot de 19e eeuw hebben beoefend.

Theo Kuipers van het Kaatsmuseum in Franeker belichtte de kaatssport, die vooral in Friesland populair is. Na deze toespraken over de geschiedenis van het balenfrutten en de toepassingen van de ballen, was het de beurt aan wethouder Johan Swaans die naast Financiën ook Kunst, Cultuur en Recreatie in zijn portefeuille heeft. Aan hem de eer het beeld te onthullen. D'n Ballefrutter is niet zonder slag of stoot tot stand gekomen. Het beeld is gemaakt door de Goirlese kunstenaar Jeanne van de Midde die hiervoor in 2018 opdracht kreeg nadat een eerder ontwerp was afgewezen. Het beeld is mede mogelijk gemaakt door een samenwerking tussen het gemeentebestuur, de Stichting Karnaval Ballefruttersgat (SKB) en de commissie kunst en cultuur. Nu heeft het een prominente plek in het centrum van Goirle bij de hoofdingang van het Cultureel Centrum Jan van Besouw gekregen.

= Heemberichtjes =

Maand van de geschiedenis

Oproep van *Jeroen Lesuis*, redacteur voor Brabantserfgoed.nl.

In oktober zal Brabants Erfgoed in het teken staan van de Maand van de Geschiedenis. Onder de noemer 'Zij/Hij' wordt tijdens deze geschiedenismaand stilgestaan bij vrouwelijkheid en mannelijkheid. Concreet willen wij de betekenis van de vrouw voor de Brabantse geschiedenis uitlichten. Dus welke vrouwen kleurden de geschiedenis van uw regio? Het is deze vraag die wij aan betrokken heemkundekringen als de uwe voorleggen en waaruit uiteindelijk, zo is onze hoop, een artikel zal ontstaan. Daarbij is er wat betreft invalshoeken en historische periodes veel mogelijk. U kunt op zoek gaan naar de Aletta Jacobs van Goirle, maar bijvoorbeeld ook schrijven over thema's als emancipatie of vrouwen in de oorlog. Het is ons streven om de 'Zij/Hij'-artikelen uiterlijk 31 augustus binnen te hebben, zodat er ruim de tijd is voor het gereedmaken van de artikelen voor de uiteindelijke publicatie in oktober. Doet u mee om meer aandacht te genereren voor de betekenis van de vrouw binnen de Brabantse geschiedenis?

De verhalen over Brabantse vrouwen in de geschiedenis komen op de site van het BHIC in Den Bosch te staan. De link is: <https://www.bhic.nl/ontdekken/ons-brabant/opmerkelijke-vrouwen#Vrouwen>

Reuzennieuwsbrief nr 11, juni 2019

Klik hier om de laatste [nieuwsbrief van het Reuzengilde Goirle en Riel](#) te openen.

De Koerier nr 81, juni 2019

Klik hier om [De Koerier nr 81 \(juni 2019\)](#), het kwartaalblad van de stichting Brabants Heem te bekijken.

Brabant Cloud

Zoals u al in een eerdere de nieuwsbrief hebt kunnen lezen zijn we op dit moment bezig om onze digitale archieven over te zetten naar het collectiebeheersysteem Memorix Maior van Erfgoed Brabant. De gegevensbestanden die nu nog op onze eigen computers staan worden binnenkort opgeslagen en bewaard in de Brabant Cloud. Het invoeren van nieuwe gegevens gebeurt vanaf dat moment online en kan op elke computer met een internetver-

binding gedaan worden, ook thuis. Via de Brabant Cloud zijn de collecties straks op onze eigen website te raadplegen. Het bibliotheekbestand en het bestand met de museumcollectie zijn nu overgezet; het bestand met de bidprentjes is in behandeling. Daarna volgen nog de bestanden met de tijdschrift/krantenartikelen, documenten en het foto-bestand.

Onderhoud van het heemerf (vacatures)

Voor het onderhoud van het heemerf kunnen we op dit moment wel wat extra handen gebruiken. Door de inzet van de tuinmannen en -vrouwen staan de heemtuin en de bloemperken er florissant bij maar voor de normale onderhoudswerkzaamheden van het heemerf, zoals het vrijhouden van de paden, het schoonhouden van de bestrating, het snoeien van bomen en struiken, het verwijderen van bladafval uit de dakgoten etc. komen we mensen tekort. Lijkt het u wat om onze onderhoudsgroep te versterken, loop dan een keer binnen op een donderdag- of zaterdagochtend (dan zijn heemvrijwilligers op allerlei gebied aan het werk) en kunnen we bekijken welke activiteiten u het meest aanspreken.

= Tentoonstelling Goirle 75 jaar bevrijd =

Dit najaar is het 75 jaar geleden dat Goirle bevrijd werd na vier jaar bezetting. Vanaf 5 oktober 1944 lag Goirle in de frontlijn en het duurde ruim drie weken voordat de bevrijding op 29 oktober echt gevierd kon worden. Met een tentoonstelling van foto's, verhalen en voorwerpen willen we in oktober een beeld geven van die periode; de opening vindt plaats op zaterdag 5 oktober en in de weekenden van 5, 12, 19 en 26 okt is de tentoonstelling op zaterdag en zondagmiddag te bezoeken. Mensen die nog materiaal uit die periode hebben (foto's, verhalen, voorwerpen) en dit willen delen met anderen, verzoeken we contact met ons op te nemen (contactgegevens zie bovenaan nieuwsbrief)

= Schenkingen =

In de afgelopen periode kregen we weer verschillende schenkingen. We noemen hier:

- Menukaart uit 1949 van HTI voor textielafdeling (J. Brock).
- Rijwielplaatjes uit 1933 en 1934 (E. Spijkers-de Brouwer).
- Foto's betreffende pater Jan Brock (E. Spijkers-de Brouwer).
- Oorkonde van de H. Familie van Marie de Brouwer uit 1938 (E.Spijkers-de Brouwer).
- Enkele houten onderdelen van spoel en spinmachines.
- Kerststal van Luc van Hoek (Par. St. Jan).
- Twee aquarellen van frater Paschalius Vervest voorstellende boerderij Den Brem en de Havep fabrieken (J. Neervens).
- Engels sigarettenblikje uit 1944 (A. Hooft).
- Beddepan.
- Bakblik voor 3 ronde broden.
- Batikdoek van A. van den Berg, designer bij van Besouw. (Fam. vd. Berg).

= Agenda =

- 15 augustus 2019: Herdenking Gijzelaars; 12.00 uur, fusilladeplaats op landgoed Gorp & Rovert;
22 en 23 Aug 2019: Brabantse Heemdagen georganiseerd door Heemkundekring Bergen op Zoom;
14 september 2019: Open dag Heemerf in kader van Open Monumentendag (thema: Plekken van plezier);
25 en/of 26 sept 2019: Excursie naar de Fraters van Liefde in Tilburg;
5 - 27 oktober 2019: Tentoonstelling Goirle 75 jaar bevrijd op heemerf De Schutsboom;
29 oktober 2019: Lezing door mevrouw Ineke Stroucken over het onderwerp "Winterrituelen" waarbij zij ook aandacht besteedt aan het Goirlese immaterieel erfgoed; locatie: Wildacker;
26 november 2019: Lezing door de heer John Meulenbroeks, oprichter van het museum "De Bewogen Jaren" in Hooge Mierde, over de Bevrijding in onze streken; locatie: Wildacker;
17 december 2019: Kerstviering;

- Ω -